

ДОПОВІДІ НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ

УДК 657

В.М. Жук, д-р екон. наук, проф. (ННЦ «ІАЕ», Київ)

Н.Л. Жук, канд. екон. наук, ст.наук.сп. (ННЦ «ІАЕ», Київ)

РОЗВИТОК ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан, як кардинальна зміна сталого соціально-економічного середовища, впливає та змінює будь-які інститути. Не виключенням і вітчизняний інститут бухгалтерського обліку.

За інституціональною та поведінковими теоріями, інститути розвиваються через різноманітні організаційні заходи та форми. У свою чергу організаційна активність стимулюється змінами в неформальній та формальній складових інститутів.

Безпрецедентна агресія РФ призвела до масового утвердження в свідомості бухгалтерів України своєї відповідальності і корисності у воюючій країні. Це проявляється як у «безперервній бухгалтерській діяльності» (виплата заробітної плати, наповнення бюджету...), так і в заходах зі збереження активів, розгортання допомоги військовим та волонтерам.

Прослідковується, а з часом буде підтверджено і статистичними спостереженнями, зростання попиту на бухгалтерську професію. Зростають запити на відповідні посади у військових частинах, волонтерських організаціях. При цьому облікові фахівці залишаються на своїх посадах навіть і при вимушеній консервації бізнесу. Більше того, воєнний стан переконливо підтвердив виявлену в інституціональній теорії бухгалтерського обліку тенденцію до «імперіалістичного» розвитку професії через розширення завдань і функцій на сфері суміжних практик: економічної, кадрової, господарсько-юридичної, експертної та аналітичної діяльності.

З перших днів широкомасштабної агресії активно діють і громадські професійні об'єднання бухгалтерів України. Так члени Федерації аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України спільно з науковцями Інституту обліку і фінансів НААН, ННЦ «Інститут аграрної економіки» уже до травня 2022 р. розробили (на виконання

постанови Кабінету Міністрів України № 326 від 20.03.2022 р.)
Методичні рекомендації з фіксування прямої шкоди, завданої
сільськогосподарським підприємствам внаслідок збройної агресії РФ та
Рекомендації з фіксації та визначення непрямих збитків
агрорідприємств від війни (далі – Рекомендації) [1; 2].

Рекомендації уже використовуються підприємствами Аграрного
союзу України, Асоціацією фермерів і приватних землевласників
України, корпорацією «Укрвинпром» та іншими [3; 4; 5].

Отже, практична робота з визначення шкоди та збитків завданих
підприємствами воєнними діями засвідчує появу в бухгалтерському
обліку нових його об'єктів. Ці об'єкти вимагають застосування
специфічних методів документування й інвентаризації, оцінки і
калькулювання, відображення та звітності.

Очевидно що людство, як і облікова наука, не очікували
варварської війни у 21-у столітті. Незважаючи на практику задіяння
бухгалтерської складової у наповненні Заяв на відшкодування збитків
та шкоди підприємствам Кувейту від збройної агресії Іраку,
методичних та, тим більше, методологічних напрацювань з цієї
проблематики немає. Не мають прикладної і теоретичної цінності і
поодинокі публікації з цього з світових наукометричних баз даних.

Перед науковою школою з бухгалтерського обліку України
постає завдання наповнити облікову теорію і практику специфічними
складовими воєнну і повоєнного часу. Така наукова робота вже
проводиться. У липні 2022 року її перші підсумки розглянуто
Президією Національної академії аграрних наук України «Наукове
забезпечення визначення шкоди та збитків завданих аграрним
підприємствам війною: обліково-оціночний аспект» [6]. Заплановані
наукові конференції, круглі столи з цієї тематики і провідними
зкладами вищої освіти України. На часі координація цієї роботи тка
визначення перспективних напрямів досліджень.

Інформаційні джерела:

1. Офіційний сайт Інституту обліку і фінансів НААН. URL: <https://iaf.kiev.ua/>
2. Офіційний сайт Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки». URL: <http://www.iae.org.ua/>
3. Офіційний сайт Аграрного союзу України. URL: <http://www.aau.org.ua/uk/web/>
4. Офіційний сайт Асоціації фермерів та приватних землевласників України. URL: <http://farmer.co.ua/ua/>
5. Офіційна фейс-бук сторінка Української корпорації по виноградарству і виноробній промисловості. URL: <https://www.facebook.com/ukrvynprom/>
6. Офіційний сайт Національної академії аграрних наук України. URL: <http://naas.gov.ua/>